

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**ОСОБЛИВОСТІ ФАРМАКОТЕРАПІЇ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ, У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ, В УМОВАХ НЕСТАЧІ ІНФОРМАЦІЇ Й ОБМЕЖЕНОГО ЧАСУ.**

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**

Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**

Код компонента в освітній програмі: **ВК 19**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна**

Рік навчання: **2**

Семестр(и): **3**

Тип освітнього компонента: **вибірковий**

Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації.**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити: **ОК 9, ОК 11.**

Кафедра/підрозділ: **кафедра клінічної фармакології та внутрішньої медицини, пр. Любові Малої 2А**

Керівник освітнього компонента: **проф. Князькова Ірина Іванівна, ii.kniazkova@knmu.edu.ua**

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6529>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент спрямований на формування у магістрантів компетентностей щодо організації та здійснення ефективної та безпечної фармакотерапії в екстремальних, кризових та польових умовах, де клінічні рішення потребують високого рівня автономності, швидкості та критичного мислення. Даний освітній компонент розкриває алгоритми дій медичної сестри при наданні допомоги в ситуаціях з обмеженими ресурсами, нестачею клінічної інформації, відсутністю лабораторних даних, нестабільною логістикою медикаментів та обмеженим часом на прийняття рішень.

Зміст курсу охоплює сучасні принципи фармакотерапії при невідкладних станах, масових ураженнях, бойовій травмі, кровотечах, критичних інфекціях, термічних ураженнях, інтоксикаціях, кардіореспіраторних розладах. Особлива увага приділяється оцінці пріоритетів лікування, вибору оптимальних препаратів за принципом «мінімальний ризик — максимальний ефект», використанню протоколів екстреної допомоги, безпечному застосуванню лікарських засобів у ситуаціях дефіциту ресурсу, а також можливостям заміни або раціонального перерозподілу медикаментів.

МЕТА КУРСУ: є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня освіти здатності забезпечувати ефективну, швидку та безпечну фармакотерапію в екстремальних умовах, у ситуаціях обмежених ресурсів, нестачі клінічної інформації та високої динаміки подій.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**Знати:**

- основні принципи фармакокінетики та фармакодинаміки, види взаємодії лікарських засобів, побічні реакції та ускладнення медикаментозної терапії;
- особливості перебігу та фармакотерапії захворювань у пацієнтів в умовах війни: серцево-судинних, бронхолегеневих, шлунково-кишкових, сечостатевих, ендокринних та коморбідних станів;
- особливості застосування невідкладних фармакологічних засобів у терапевтичних пацієнтів на догоспітальному етапі: антиангінальних, антигіпертензивних, бронхолітичних, гемостатичних, кардіотонічних та протишокових;
- фармакокінетику, фармакодинаміку, побічні дії та обмеження застосування НПЗЗ, стероїдних протизапальних препаратів, знеболювальних засобів та засобів, що впливають на згортання крові;
- особливості застосування препаратів при вагітності, лактації, у пацієнтів різного віку та з коморбідною патологією;

- вітаміни, макро- і мікроелементи: взаємодії з ЛЗ, ризики передозування, побічні ефекти, протипоказання та особливості застосування під час вагітності, лактації та у людей з хронічними захворюваннями;
- побічні дії, притаманні внутрішнім хворобам у бойових умовах: медикаментозна гіпотонія, гіпо-/гіперглікемія, гастроінтестинальні ускладнення, реакції на НПЗЗ і СПЗЗ.
- особливості фармакотерапії діареї, дисбіозу, метеоризму, печінкової та панкреатичної недостатності;
- застосування цукрознижувальних препаратів у стресових ситуаціях, при інфекціях, травмах, оперативних втручаннях;
- стандарти надання невідкладної допомоги в амбулаторній практиці медичної сестри: анафілаксія, астматичний статус, панічні атаки, синкопальні стани, інфаркт, гіпертонічний криз, діабетичні коми.

Вміти:

- оцінювати стан пацієнта та визначати необхідність невідкладних фармакологічних втручань у бойових та екстремальних умовах;
- застосовувати лікарські засоби з урахуванням фармакокінетичних і фармакодинамічних особливостей, віку, вагітності, лактації та супутньої патології.
- обирати оптимальні схеми фармакотерапії у пацієнтів із бойовою травмою, загостренням хронічних захворювань та коморбідними станами;
- надати невідкладну фармакологічну допомогу: при анафілаксії, бронхообструкції, гіперглікемії/гіпоглікемії, гострому болю, гіпертонічному кризі, інфаркті, колапсі та синкопальних станах;
- розпізнавати побічні реакції та взаємодії ЛЗ, своєчасно проводити профілактику ускладнень та правильно реагувати при їх появі;
- використовувати гемостатичні, антикоагулянтні, антитромбоцитарні та протишокові препарати з урахуванням показань, протипоказань та можливих ризиків;
- проводити фармакотерапію гострих станів у польових умовах: правильний вибір шляху введення, доз, альтернативних засобів за відсутності стандартних препаратів.
- використовувати антисептики, місцеві та системні гемостатики, кардіотонічні та бронхолітичні препарати в екстрених ситуаціях;
- проводити моніторинг ефективності лікування, контролювати життєві функції, коригувати терапію при нестабільному стані пацієнта;
- готувати пацієнта до транспортування або евакуації, забезпечуючи безперервність фармакотерапії;
- працювати в міждисциплінарній команді, приймати клінічно обґрунтовані рішення та діяти в умовах дефіциту часу й інформації.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (2 год.):

1. Особливості фармакотерапії основних захворювань в сучасних умовах бойових дій. Роль медичної сестри в лікувальному процесі захворювань внутрішніх органів.

Перелік тем практичних занять (10 год.):

1. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Взаємодія лікарських засобів (ЛЗ), види побічної дії, ускладнення медикаментозної терапії.
2. Особливості перебігу та лікування захворювань серцево-судинної системи в умовах бойових дій. Особливості застосування антиангінальних та антигіпертензивних лікарських засобів. Взаємодія ЛЗ, побічна дія. Особливості застосування при вагітності та лактації. Протипоказання та особливості застосування у пацієнтів з коморбідною патологією та різних вікових груп.
3. Особливості перебігу та лікування захворювань бронхолегеневої системи в умовах війни.
4. Невідкладна допомога в амбулаторній практиці медичної сестри: (анафілактичний шок: стандарт дій; синдром бронхіальної обструкції: стандарт дій; панічна атака:

стандарт дій; діабетичні коми: стандарт дій).

5. Невідкладна допомога в амбулаторній практиці медичної сестри: (синкопальні стани: стандарт дій; колапс: стандарт дій; гострий інфаркт міокарда: стандарт дій; гіпертонічний криз: стандарт дій). Підсумковий контроль. Залік.

Перелік тем самостійної роботи студента (78 год.)

1. Особливості перебігу та фармакотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту в умовах війни.
2. Побічні дії медикаментів, що часто застосовуються в умовах бойових дій; профілактика ускладнень та дії медичної сестри при їх виникненні.
3. Особливості перебігу та фармакотерапії захворювань сечостатевої системи в умовах війни.
4. Застосування вітамінів, макро- та мікроелементів: взаємодії з лікарськими засобами, побічні дії, обмеження при вагітності та лактації, коморбідних станах і у різних вікових групах.
5. Особливості застосування фармакологічних засобів невідкладної допомоги у хворих терапевтичного профілю.
6. Засоби, що впливають на згортання крові: ризики, побічні дії та особливості застосування.
7. Фармакотерапія коморбідних станів (цукровий діабет, анемії, артеріальна гіпертензія, фібриляція передсердь та ін.).
8. Особливості застосування нестероїдних протизапальних засобів (НПЗЗ): фармакокінетика, фармакодинаміка, взаємодії, побічна дія, протипоказання, особливості застосування при вагітності, лактації та коморбідних станах.
9. Особливості застосування стероїдних протизапальних засобів (СПЗЗ): фармакокінетика, фармакодинаміка, взаємодії, побічні дії, протипоказання, особливості застосування в особливих групах пацієнтів.
10. Лікарські засоби, що впливають на гемостаз: антитромбоцитарні препарати, антикоагулянти, коагулянти та гемостатики - механізми дії, фармакокінетика, взаємодії, побічні ефекти, особливості застосування при вагітності, лактації та коморбідних станах.
11. Засоби для надання невідкладної допомоги на догоспітальному етапі: антисептики, місцеві та системні гемостатичні препарати, кардіотонічні засоби.
12. Особливості застосування антиангінальних та антигіпертензивних лікарських засобів: взаємодії, побічні реакції, обмеження при вагітності, лактації та супутній патології.
13. Найпоширеніші побічні дії лікарських засобів у клініці внутрішніх хвороб: медикаментозна гіпотонія, порушення метаболізму глюкози (гіпо-/гіперглікемія), реакції на НПЗЗ, СПЗЗ, ненаркотичні анальгетики, бронхолітики; несприятливі гастроінтестинальні побічні реакції та їх профілактика.
14. Фармакологічні засоби при діарейному синдромі, дисбіозі, метеоризмі та екзокринній недостатності підшлункової залози.
15. Особливості застосування цукрознижуючих препаратів: взаємодії з їжею, алкоголем, особливості застосування під час стресу, інфекцій, оперативних втручань та запальних процесів.
16. Підготовка до підсумкового контролю – заліку.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: виконання практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Бали за **ЗНД** розраховуються як середнє арифметичне оцінок за всі семестри вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 2, автоматично в рамках функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2 (додаток 2) від 120 до 200 балів та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Залік.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ$

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Клінічна фармакологія: підручник / За ред. проф. О.М. Біловола. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 544 с.

2. Клінічна фармакологія : навчальний посібник / М.В. Хайтович, Г.В. Зайченко, І.О. Афанасьєва та ін. — Київ : Медицина, 2024. — 336 с. — ISBN 978-617-505-955-5.
3. Побічна дія ліків : підручник / навчальний посібник. Беленічев І.Ф., Горчакова Н.О., Бухтіярова Н.В. та ін. — Запоріжжя: ЗДМУ; Вінниця: Нова Книга, 2021. — 360 с.
4. Медсестринство у внутрішній медицині : підручник / О.С. Стасишин, В.В. Стасюк, І.М. Бандура, І.В. Вібла [та ін.] ; за ред. В.В. Стасюка. — 5-е вид., перероб. і доповн. — Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. — 496 с. — ISBN 978-617-505-662-2.
5. Сучасна клінічна фармакологія та побічні реакції серцево-судинних лікарських засобів: навч. посібник / за ред. проф. О.О. Яковлевої. Вінниця, 2020. — 204с.
6. Актуальні питання кардіології: навчальний посібник / авт. кол.; за ред. Біловола О.М. Харків. ХНМУ, 2021. 144 с.

Зав. кафедри клінічної фармакології
та внутрішньої медицини, проф.

Ірина КНЯЗЬКОВА